

การศึกษาการบริหารงานของสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

นางสาวภาวนา ศรีพันลำ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาพาณิชยศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพาณิชยศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-741-1

010986

216845845

A Study on Management of Office of Insurance Commissioner,
Ministry of Commerce

Miss Pawana Sripunlum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Commerce

Department of Commerce

Graduate school

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาการบริหารงานของสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

โดย   นางสาวภาวณา ศรีพันล่ำ

ภาควิชา   พาณิชยศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา   นายโพธิ์ จรรย์โกมล

   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อีระพล เมฆอธิคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... *สุประดิษฐ์ บุญนาค* ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *ดร. สุธี เอกะทิศานนท์* ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุธี เอกะทิศานนท์)

..... *นายโพธิ์ จรรย์โกมล* ..... กรรมการ
(นายโพธิ์ จรรย์โกมล)

..... *ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อีระพล เมฆอธิคม* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อีระพล เมฆอธิคม)

..... *ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนงค์รัตน์ ตันเจริญ* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนงค์รัตน์ ตันเจริญ)

..... *ดร. ปัญญา ตันติยวงศ์* ..... กรรมการ
(ดร. ปัญญา ตันติยวงศ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาการบริหารงานของสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

ชื่อผู้ผลิต   นางสาวภาวณา ศรีหันล่า

อาจารย์ที่ปรึกษา   นายโพธิ์ จรรย์โกมล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพล   เมฆอธิตม

ภาควิชา   พาณิชยศาสตร์

ปีการศึกษา   2527

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันกิจการประกันวินาศภัยและกิจการประกันชีวิต เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ ความ เป็นอยู่ประจำวัน ของประชาชนจำนวนมาก ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งบริษัทประกันภัย ผูกพันที่จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยตาม เงื่อนไขกรมธรรม์ ประกันภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่รัฐต้อง เข้ามามีบทบาทพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ ของประชาชนผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัย หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ดังกล่าวได้แก่ สำนักงานประกัน ภัย สังกัดกระทรวงพาณิชย์ โดยมีพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติประกัน วินาศภัย พ.ศ. 2510 เป็นเครื่องมือในการควบคุม

ในส่วนของเกี่ยวกับการควบคุมดูแลนั้น เนื่องจากธุรกิจประกันภัย เป็นธุรกิจประเภทให้ บริการความคุ้มครอง การควบคุมและกำกับจึงแตกต่างไปจากธุรกิจสาขาอื่น และเป็นธุรกิจที่ต้อง อาศัยหลักวิชาเป็นอย่างมาก สามารถแบ่งการควบคุมเป็นส่วนใหญ่ ๆ ได้ 3 ส่วนคือ

- ก. บุคคล (บริษัทประกันภัย ตัวแทนและนายหน้าประกันภัย)
- ข. คุณภาพ (สินค้า) ได้แก่สัญญาประกันภัยที่สมบูรณ์และเป็นธรรม
- ค. ราคา (สินค้า) ได้แก่อัตราเบี้ยประกันภัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เน้นการศึกษาการบริหารงานด้านการควบคุม และส่งเสริมธุรกิจ ประกันภัย โดยทำการศึกษา และค้นคว้าจากตำราการประกันภัย บทความในวารสารของสำนักงานประกันภัย สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันภัย ตลอดจนออกแบบสอบถามความคิดเห็น จากกรรมการผู้จัดการบริษัทประกันภัยทั้ง ๑๑ ประเภท คือ บริษัทประกันชีวิต และ บริษัทประกันวินาศภัย

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของสำนักงานประกันภัยในการควบคุมดูแลฐานะการเงินของบริษัทประกันภัย อาทิ การก่อตั้ง และเลิกบริษัท การวางหลักทรัพย์ประกันการจัดสรรเงินสำรองประกันภัย การลงทุนในธุรกิจอื่น การรับ และจ่ายเงินของบริษัท และบทบัญญัติอื่น นอกจากนี้ยังควบคุมดูแลการให้ความเห็นชอบกรมธรรม์ประกันภัย อัตราเบี้ยประกันภัย การชดเชยสินไหมทดแทนตามเงื่อนไขกรมธรรม์ และการควบคุมดูแลตัวแทน และนายหน้าประกันภัยนั้น บรรลุตามวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เท่าที่กำลังคนอันจำกัดจะสามารถดำเนินการได้ ส่วนที่ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้แก่การควบคุมให้บริษัทประกันภัยดำรงเงินกองทุนไว้ตามพระราชบัญญัติ ส่วนในด้านการส่งเสริมธุรกิจประกันภัยที่สำคัญ คือ สนับสนุนให้มีระบบรับประกันภัยค้ำประกันในประเทศ ผลปรากฏว่า บริษัทไทยรับประกันภัยค้ำประกัน สามารถรับประกันภัยค้ำประกันได้เพิ่มขึ้น เป็นลำดับ อย่างไรก็ตามการควบคุมบริษัทประกันภัย และส่งเสริมธุรกิจประกันภัยจะสมบูรณ์ขึ้นกว่านี้มาก หากสำนักงานประกันภัยมีกำลังคนมากกว่านี้ ปัจจุบันอุปสรรคอีกประการหนึ่งในการดำเนินงานของสำนักงานประกันภัย คือ จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถจะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น กองตรวจสอบ และกำกับ ไม่สามารถตรวจสอบ และกำกับได้อย่างทั่วถึง และผลจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารบริษัทประกันภัยถึงการควบคุม และส่งเสริมธุรกิจประกันภัยของสำนักงานประกันภัย ปรากฏว่า บริษัทประกันภัยส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการควบคุมของสำนักงานประกันภัยไม่ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของบริษัท แต่ยังคงมีความเห็นว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ใช้อยู่ในปัจจุบันล้าสมัย ควรจะแก้ไขปรับปรุง เช่น การวางหลักทรัพย์ประกัน การจัดสรรเงินสำรองประกันภัย การดำรงเงินกองทุน และการลงทุนประกอบธุรกิจอื่น ของบริษัท ซึ่งส่วนใหญ่ขอให้มีการขยายขอบเขตการลงทุนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงดังนี้ สำนักงานประกันภัย ควรจะมีมาตรการเข้มงวดให้ทุกบริษัทดำรงเงินกองทุนไว้ให้ครบถ้วน โดยการสั่งให้เพิ่มทุนจดทะเบียน หรือให้ผู้ถือหุ้นชำระเงินทุนเพิ่มเติม ส่วนด้านบุคลากรควรจะมีการจัดสรรงบประมาณ

สำหรับอัตราเจ้าหน้าที่ที่ว่าง และขอเพิ่มอัตราค่าจ้างอีก จัดให้มีการอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ ทำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ เช่น เก็บรวบรวมสถิติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ พร้อมกับจัดหาผู้ที่มีความรู้ในด้านคอมพิวเตอร์ เข้ามาปฏิบัติงาน ส่วนปัญหาในด้านข้อกฎหมายที่ควรจะปรับปรุงได้แก่ การวางหลักทรัพย์ประกัน ควรจะกำหนดให้เป็นสัดส่วนกับจำนวนเงินสำรองประกันภัย การจัดสรรเงินสำรองประกันภัย ควรจะเสนอให้กระทรวงการคลังยอมให้บริษัทสามารถนำเงินสำรองที่บริษัทจัดสรรไว้ตามวิธีที่สำนักงานประกันภัยกำหนด มาหัก เป็นค่าใช้จ่ายได้ทั้งหมด ส่วนการดำรงเงินกองทุนควรจะเป็นสัดส่วนกับจำนวนเบี้ยประกันภัยรับ นอกจากนี้ควรมีการขยายขอบเขตการลงทุนในธุรกิจอื่นของบริษัทให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อที่จะสามารถลงทุนคล่องตัวขึ้น ซึ่งจะทำให้การลงทุนได้ผลมากขึ้น แต่ก็ต้องตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความมั่นคง เป็นประการสำคัญ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The results obtained by the enquiries ask to the opinions of the managing directors of the insurance companies about the control and the promotion of insurance business of this Office show that mostly they are of the view that its activities are not considered as a hinderance in the operation of their business activities. But they further opinion that existing law are outdated, they should be amended, that is about the deposition of collaterals, limitations of investments diversification and concentration, valuation of policy reserves, maintaining of capital funds.

The following recommendations are made to solve different problems mentioned above :-

The Office of Insurance Commissioner must impose stringent measures upon each company to maintain the capital funds as regulated by mean of prompt capital increasing.

The Office of Insurance Commissioner must budget not only for more employment in order to full fill the existing vacant positions but lack of funds but also for additional more personnels. Training seminars should be conducted to enhance the efficiency of the staff. Also technologies and modern equipment should be introduced for compiling and collecting of data and statistics by using computers and employing the skilled and knowledgeable personnel for operation them.

In the legal aspect, the some law should be amended. Deposition of collaterals should be proportionate to the insurance reserves. A proposal should be submitted to the Ministry of Finance allowing the insurance companies to deduct such policy reserves funds, according

This thesis emphasizes on the study of administration concerning the control and promotion of insurance business. Methodology involved in this research is based on studying insurance text book, articles from journals published by the Office of Insurance Commissioner and interviews conducted with the personal of this Office, including opinions and answers in questionnaires given by managing directors of both general and life insurance company.

From the study, it is found out that the activities of the Office of Insurance Commissioner in controlling the financial position of the insurance companies such as the establishment and dissolution of a company, deposition of collaterals, valuation of policy reserves, diversification and concentrations of investments, receipts and payment of companies, and in controlling the approval of policies provisions and premium rates, the payment of claims according to the policy provisions and also controlling and supervising insurance agents and brokers can achieve mostly the objectives of the Office as far as the limited personnel provided. The Office has not been successful in controlling some insurance companies to maintain capital funds according to the law.

The Office has been successful, on promotional side, in supportings of setting up domestic reinsurance company to expand the reinsurance business. Thai Reinsurance Company limited has gradually increased its reinsurance business since its establishment. The Office can achieve its objectives extensively and affectively if it is staffed with adequate personnel. The shortage of personnel is a great barrier in performing its activities efficiently, that is the Inspection and control Division cannot conduct its activities adequately.

to the regulations of the office, as expenses. The capital funds should be maintained in proportion to the insurance premium. Moreover, the limitations of investment diversification and concentration should be revised so that the investment can be smoother and more profitable, but save and sound for the company solvency.

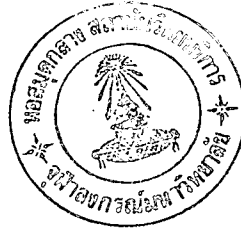
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ก็ด้วยความร่วมมือและได้รับความกรุณาจากหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอกราบขอบพระคุณอาจารย์โพธิ์ จรรย์โกมล อดีตผู้อำนวยการสำนักงานประกันภัย และปัจจุบันเป็นรองปลัดกระทรวงพาณิชย์ฝ่ายวิชาการ ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งในการรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำและตรวจแก้วิทยานิพนธ์ และ ผศ. ชีรพล เมฆอธิคม อาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ซึ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ได้ให้คำแนะนำและแนวคิดในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันภัยอีกหลายท่าน อาทิ คุณพจนีย์ ธนวรานิช ได้ช่วยแก้ไขข้อความและให้ข้อมูลให้ถูกต้องยิ่งขึ้น และคุณภนิด กุลศิริได้ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลและอื่น ๆ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันภัยที่มีได้กล่าวนามอีกหลายท่าน ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สุธี เอกะหิตานนท์ คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อนงค์รัตน์ ดันเจริญ และ ดร.ปัญญา ดันดิยวงศ์ แห่งบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด ซึ่งได้สละเวลามาเป็นประธานกรรมการและกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำแก้ไขจนเสร็จสมบูรณ์

ศูนย์วิทยพัทยากร ภาวนา ศรีพันล้า
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ค
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	3
วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
สมมติฐานของการศึกษา.....	4
2 การบริหาร.....	5
ประวัติความเป็นมาของสำนักงานประกันภัย.....	5
การบริหารงานของสำนักงานประกันภัย.....	6
- วัตถุประสงค์.....	7
- กระบวนการบริหาร.....	11
1. การวางแผน.....	11
2. การจัดสายงาน.....	13
3. การจัดเจ้าหน้าที่.....	25
4. การอำนวยการ.....	26
5. การควบคุม.....	27

สารบัญ

	หน้า
3. การดำเนินงาน.....	32
- การควบคุมธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย.....	32
เหตุผลในการควบคุม.....	32
วัตถุประสงค์ และวิธีการควบคุม.....	34
- วัตถุประสงค์ในการควบคุม.....	36
- วิธีการควบคุม.....	36
1. การควบคุมฐานะการเงินของบริษัท.....	36
1.1 การก่อตั้ง และ เลิกบริษัท.....	37
1.2 การวางหลักทรัพย์ประกัน.....	38
1.3 การจัดสรรเงินสำรองประกันภัย.....	39
1.4 เงินกองทุน.....	42
1.5 การลงทุนประกอบธุรกิจอื่น.....	43
1.6 การรับ และจ่ายเงินของบริษัท.....	49
1.7 บทบัญญัติอื่น ๆ	50
2. ดูแลให้ความเห็นชอบกรมธรรม์ประกันภัย.....	54
3. การควบคุมอัตรา เบี้ยประกันภัย.....	55
4. ควบคุมดูแลให้ผู้เอาประกันภัยได้รับการชดใช้ค่าเสียหาย- ตามสัญญา.....	59
5. ควบคุมตัวแทน และนายหน้าประกันภัย.....	61
- การส่งเสริม.....	66
4. การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการดำเนินงาน.....	70
5. สรุปปัญหา และข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	115
ภาคผนวก.....	117
ประวัติ.....	122

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการควบคุมของสำนักงานประกันภัย ที่มีผลกระทบต่อการค้าดำเนินงานของบริษัท	70
2. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับจำนวนหลักทรัพย์ประกันที่รัฐกำหนด	72
3. แสดงความคิดเห็นของบริษัทประกันภัย เกี่ยวกับจำนวน เงินกองทุน ที่รัฐกำหนด	73
4. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับวิธีการคำนวณเงินสำรองประกันภัย ที่รัฐกำหนด	74
5. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการควบคุมการลงทุนในธุรกิจอื่น ของบริษัทประกันภัย	75
6. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการควบคุม การรับและจ่ายเงิน ของบริษัทประกันภัย	76
7. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการแก้ไขและปรับปรุงกฎกระทรวงว่า ด้วยการลงทุน	77
8. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการควบคุมการรับและจ่ายเงิน ของบริษัทประกันภัย	78
9. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับวิธีการควบคุมแบบและข้อความของ กรมธรรม์ประกันภัย	78
10. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับอัตรา เบี้ยประกันภัยตามที่ได้รับ อนุมัติจากนายทะเบียน	79
11. แสดงความคิดเห็นถึงผลดีและผลเสียต่อการดำเนินงานของบริษัท เนื่องจากการควบคุมตัวแทนประกันภัยของสำนักงานประกันภัย.....	80
12. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการที่สำนักงานประกันภัย เข้ามา เกี่ยวข้อง และไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับจ่ายค่าสินไหมทดแทน.....	81
13. แสดงถึงการส่งเสริมจากสำนักงานประกันภัยที่บริษัทได้รับ	82

สารบัญญัตราวาง

หน้า

14.	แสดงถึงความเห็น เกี่ยวกับการส่งเสริมธุรกิจประกันภัย ของสำนักงานประกันภัย ที่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทประกันภัย.....	83
15.	แสดงถึงความต้องการให้สำนักงานประกันภัยส่งเสริมในด้านต่างๆ	85
16.	แสดงถึงความเห็น เกี่ยวกับการแก้ไข หรือปรับปรุงระเบียบปฏิบัติกฎหมาย กฎกระทรวง ที่ใช้ควบคุม และส่งเสริมธุรกิจประกันภัยในปัจจุบัน.....	86
17.	แสดงถึงการดำรงเงินกองทุนของบริษัทประกันภัย ปี 2522-2526	90
18.	แสดงถึงอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนของบริษัทประกันชีวิต ปี 2522-2526	92
19.	แสดงถึงอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนของบริษัทประกันวินาศภัย ปี 2522-2526	93
20.	แสดงถึงสถิติตัวแทน-นายหน้าประกันชีวิต ปี 2522-2526	97
21.	แสดงถึงสถิติตัวแทน-นายหน้าประกันวินาศภัย ปี 2522-2526	98
22.	แสดงถึง เบี้ยประกันภัย รับสุทธิของบริษัท ไทยรับประกันภัยต่อ จำกัด ปี 2522-2526	99

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่	
1. แผนภูมิแบ่งงานและอัตรากำลัง เดิมของสำนักงาน ประกันภัย	15
2. แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของสำนักงาน ประกันภัยในปัจจุบัน	16
3. แผนภูมิแสดงถึงการลงทุนในธุรกิจอื่น ของบริษัทประกันภัย	
แผนภูมิที่ 1 การลงทุนในการซื้อพันธบัตรและการฝากเงิน ไว้กับธนาคาร	45
2 การลงทุนในการซื้อหุ้นและหุ้นกู้	46
3 การลงทุนในการให้กู้ยืมเงิน	47
4. งบดุลรวมของบริษัทประกันภัย	
แผนภูมิที่ 1 งบดุลรวมของบริษัทประกันชีวิต	108
2 งบดุลรวมของบริษัทประกันวินาศภัย	109

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย